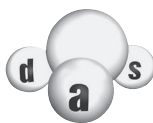

ANNE CARSON AUTOBIOGRAFIA ČERVENÉHO

Preložila Mária Modrovich

edícia poézia

drewo a srd

založené 1994

ARTIST-RUN
PUBLISHERS

KNIŽNÁ EDÍCIA
ČASOPISU VLNA

ANNE CARSON AUTOBIOGRAFIA ČERVENÉHO

ROMÁN VO VERŠOCH

Preložila Mária Modrovich

Farebná kolekcia

**Anne Carson: Autobiografia Červeného
Román vo veršoch**

Copyright © Anne Carson 1998

All rights reserved

Z anglického originálu *Autobiography of Red. A Novel in Verse*, ktorý vyšiel vo vydavateľstve Alfred A. Knopf v New Yorku, preložila Mária Modrovich.

Translation © Mária Modrovich 2026

Preklad básne č. 1748 od Emily Dickinson © Juraj Kuniak

Slovak edition © Občianske združenie vlna/drewo a srd, Bratislava 2026

Cover design & layout © Matej Lacko

Vydanie prvé.

Edícia poézia.

Všetky práva vyhradené.

Vychádza ako LXXI. zväzok Farebnej kolekcie.

Redakcia: Peter Šulej

Jazykové korektúry: Veronika Moscatello Goldiňáková

Interné katalógové číslo: DAS234FKLXXIPO01/2026

ISBN 978-80-69105-14-0

Vydanie knihy z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia.

u. fond
na podporu
umenia

AUTOBIOGRAFIA ČERVENÉHO

ROMÁN VO VERŠOCH

VENOVANÉ WILLOVI

ČERVENÉ MÄSO: AKÝ BOL VÝZNAM STESICHORA?

*Páči sa mi predstava, že slová si robia,
čo chcú a čo musia.*

GERTRUDE STEIN

Prišiel po Homérovi a pred Gertrude Steinovou – pre básnika je to neľahké obdobie. Narodil sa okolo roku 650 pred n. l na severnom pobreží Sicílie v meste zvanom Himera a žil medzi utečencami, ktorí hovorili zmesou chalkidského a dórskeho nárečia. Utečenecká komunita baží po jazyku a uvedomuje si, že stať sa môže čokoľvek. Slová sa odrážajú ako loptičky. Ak ich necháte, budú si robiť, čo chcú a čo musia. Stesichorove slová boli zozbierané do dvadsiaticich šiestich kníh, z ktorých sa pre nás zachoval asi tucet titulov a niekoľko zbierok fragmentov. O jeho pracovnom živote sa toho veľa nevie (až na slávnu historku o tom, ako ho oslepila Helena, pozri Apendix A, B, C). Jeho diela sa podľa všetkého tešili

veľkej obľube. Ako ho vnímala kritika? Stesichorovo meno je ovenčené starovekými chválami. „Najhomérskejší spomedzi lyrických básnikov,“ hovorí Longinus. „Vdychuje nový život starým príbehom,“ tvrdí Suda. „Ženie ho túžba po zmene,“ povedal o ňom Dionýsios z Halikarnasu. „Geniálne používa adjektíva!“ dopľňa Hermogenés. Tu sa dostávame k jadrú otázky „Aký bol význam Stesichora?“ Možno pomôže prirovanie. Getrude Stein o Picassovi povedala: „Ten skutočne pracoval.“ O Stesichorovi by sa teda dalo povedať: „Ten vymýšľal prídavné mená.“

Čo je prídavné meno? Podstatné mená pomenúvajú svet. Slovesá uvádzajú pomenovania do pohybu. Prídavné mená pochádzajú odinomial. Výraz *prídavné meno* (v gréčtine *epitheton*) je sám osebe prídavným menom s významom „priložené“, „pridané“, „dodané“, „importované“, „cudzie“. Prídavné mená pôsobia ako pomerne nevinné prídavky, ale treba sa im lepšie prizrieť. Tieto drobné importované mechanizmy majú za úlohu umiestniť všetko na svete na svoje miesto v konkrétnosti. Sú úchytkami bytia.

Samozrejme, existujú viaceré spôsoby bytia. V homérskom epose, napríklad, je bytie stabilné a jedinečnosť pevne ukotvená v tradícii. Keď Homér spomína krv, je *čierna*. Keď sa objavajú ženy, majú *pôvabné členky* alebo *letmé pohľady*. Poseidon má vždy *modré Poseidonove brvy*. Smiech bohov je *neuhasiteľný*. Ľudské kolená sú *rýchle*. More je *neúnavné*. Smrť je *zlá*. Pečeň zbabelcov *biela*. Homérove epiteta predstavujú ustálený jazyk, pomocou ktorého Homér spája každú vec na svete s jej najpríznačnejšou vlastnosťou a ukotvuje ju pre epické využitie. Je v tom vášeň, ale aká? „Využitie neznamená vášeň pre podstatu, ale vášeň pre kód,“ hovorí Baudrillard.

Stesichorus sa teda narodil do nehybného povrchu kódu. A Stesichorus povrch neúnavne študoval. Povrch sa od neho odkláňal. Stesichorus

podišiel bližšie. Povrch znehybnel. Tento moment by sme mohli opísať ako „vášeň pre podstatu vecí“. Stesichorus bez zjavného dôvodu začal uvoľňovať úchytky.

Stesichorus oslobodil bytie. Všetky veci sveta vyplávali nahor. Odrazu nič nebránilo koňom byť *dutokopyté*. Ani rieke byť *strieborným koreňom*. Ani peklu byť *také hlboké, ako je slnko vysoké*. Heraklov osud mohol byť *silný*. Planéta sa mohla *zaseknúť uprostred noci*. Nespavec sa mohol *ocitnúť mimo dosahu radosti*. Vraždy mohli byť *husto čierne*. Niektoré veci sa ukázali byť zložitejšie. Napríklad s Helenou Trójskou sa spájali adjektíva vyjadrujúce kurvenie dávno predtým, než ich použil Homér. Keď Stesichorus uvoľnil Helenin epiteton, rozžiarilo sa také svetlo, že ho pravdepodobne na chvíľu oslepilo. Problém Stesichorovho oslepenia Helenou má zásadný význam (pozri Apendix A, B), hoci sa všeobecne považuje za neriešiteľný (ale pozri Apendix C).

Poddajnejší príklad predstavuje Géryonés. Géryonés je meno postavy v starogréckom mýte, o ktorej Stesichorus napísal veľmi dlhú lyrickú báseň v daktylo-epitritovskom verši s triadickou štruktúrou. Zachovalo sa asi osemdesiatštyri papyrusových fragmentov a pol tucta citácií, ktoré sa v štandardných vydaniach objavujú pod názvom *Geryoneida*. Rozprávajú o zvláštnom červenom okrídlenom netvorovi, ktorý žije na ostrove Erytheia (čo je len prívlastok znamenajúci „červené miesto“) a pokojne sa stará o čriedu čarovného červeného dobytku, až kým jedného dňa nepríde hrdina Herakles a nezabije ho, aby čriedu získal. Takýto príbeh sa dal vyrozprávať mnohými spôsobmi. Herakles bol významný grécky hrdina a eliminácia Géryona predstavovala jednu z jeho slávnych úloh. Ak by bol Stesichorus konvenčnejší básnik, možno by písal z Heraklovej perspektívy a ponúkol nám vzrušujúce svedectvo o tom, ako kultúra zvíťazila nad obludnosťou. Namiesto toho však zachované fragmenty

Stesichorovej poémy prinášajú pútavý výber Géryonových zážitkov, hrdinských aj trápnych. Sledujeme život červeného chlapca a jeho psíka. Scénu matkinho divokého náreku, ktorý nečakane utícha. Roztrúsené zábery Herakla blížiaceho sa na lodi. Záblesk bohov na nebesiach predznamenantávajúci Géryonovu záhubu. Samotný boj. Moment, keď sa všetko náhle spomalí a Heraklov šíp pretne Géryonovi lebku. Vidíme, ako Herakles svojím slávnym kyjakom zabíja psíka.

Ale toľko na úvod stačí. Na otázku „Aký bol význam Stesichora?“ si môžete odpovedať zamyslením sa nad jeho majstrovským dielom. Niektoré z hlavných fragmentov nájdete na ďalších stránkach. Ak sa vám text bude zdať náročný, nie ste sami. Čas sa k Stesichorovi zachoval kruto. Žiadna použitá pasáž z jeho diela nie je dlhšia ako tridsať riadkov a útržky papyrusov (stále priebežne nachádzané: najnovšie sa našli v Egypte v roku 1977; *ed. pozn.*: v čase 1. vydania knihy v roku 1998) osvetľujú rovnako veľa, ako zamlčujú. Kompletný korpus Stesichorových fragmentov v pôvodnej gréčtine doposiaľ (*ed. pozn.*: *idem*) trinásťkrát vydali rôzni vydavatelia, prvý raz Bergk v roku 1882. Jednotlivé vydania nie sú totožné, odlišujú sa obsahom či usporiadaním obsahu. Bergk tvrdí, že história textu je ako dlhé pohladenie. Nech je to akokoľvek, pri čítaní fragmentov *Geryoneidy* má človek pocit, akoby Stesichorus napísal rozsiahlu epickú poému, roztrhal ju na kusy a tie zakopal v škatuli spolu s textami piesní, poznámkami z prednášok a zvyškami mäsa. Čísla fragmentov naznačujú, v akom zhruba poradí kusy vypadli zo škatule. Škatuľu môžete vždy znovu potriať. „Verte mi kvôli mäsu a kvôli mne,“ ako hovorí Gertrude Stein. Nech sa páči. Potraste.

ČERVENÉ MÄSO: FRAGMENTY ZO STESICHORA

I. GÉRYONÉS

Géryonés bol netvor všetko na ňom bolo červené
Ráno vystrčil ňufák spod periny bol červený
Aká strnulá je červená krajina kde sa jeho dobytok
odieral o svoje reťaze v červenom vetre
Za úsvitu sa zahrabal do červeného rôsolu Géryonovho
Sna

Géryonov sen bol najprv červený potom vyklázol z kade a zdvihol
Plachty zmenil sa na strieborný a vybehol cez jeho korene ako šteňa

Tajné šteňa Na začiatku konca ďalšieho červeného dňa

II. MEDZITÝM PRIŠIEL ON

Spoza slaných pahorkov sa vynoril On
Dobre vedel o rodinnom zlate
Nad červenými vežičkami zbadal červený dym

III. GÉRYONOVÍ RODIČIA

Ak v tej maske mieniš sedieť aj pri večeri
Tak Potom Dobrú Noc povedali a poslali ho hore
Po krvácajúcich schodoch do horúceho vyprahnutého Náručia
Do démonovho červeného pulzujúceho taxíka
Nechcem ísť chcem zostať Dole a čítať

IV. ZAČÍNA SA GÉRYONOVA SMRŤ

Géryonés prešiel naprieč svojou červenou myslou a odpovedal Nie
Bola to vražda A zúfalstvo pri pohľade na ležiaci dobytok
Všetci moji miláčikovia povedal Géryonés A teraz ja

V. GÉRYONOV ZVRÁTITEĽNÝ OSUD

Matka to videla matky sú také
Ver mi povedala Tvorkyňa jemnosti
Nemusiš sa rozhodnúť hneď teraz
Poza jej červené pravé líce Géryonés videl
Cievku horúcej platne ktorá začínala žiarieť

VI. MEDZITÝM NA NEBESIACH

Aténa pozerala nadol cez sklenené dno
lode Aténa ukázala prstom
Zeus sa pozrel *To je on*

VII. GÉRYONOV VÍKEND

Neskôr no neskôr odišli z baru a išli ku kentaurovi
Kentaur mal pohár z lebky Zmestili sa doň tri
Miery vína Napil sa Pod' sem môžeš si
Priniesť drink ak sa bojíš Kentaur
Potľapkal miesto na gauči vedľa seba Červenkastožlté živé zviera
Géryonovi sa ani pierko nepohlo

VIII. GÉRYONOV OTEC

Aj tichý koreň vie zarevať Rád
Škal slová Tak tu je ten všemocný hovorieval
Po tom čo celé dni postával vo dverách
NOČNÝPLODZAERDŽAL

IX. GÉRYONOV ZÁZNAM VOJNY

Géryonés ležal na zemi zakrývajúc si uši Kone
zneli ako keď zaživa pália ruže

X. VZDELÁVANIE

V tých časoch bola polícia slabá Rodina bola silná
Prvý deň odviedla matka Géryona za ruku do
Školy Uhladila mu červené krídelká a postrčila ho
Do dverí

XI. PRAVDA

Veľa malých chlapcov si myslí že sú
Netvor? Ale v mojom prípade je to pravda povedal Géryonés
Psíkovi keď sedeli na skalných útesoch Psík sa naňho díval
S radosťou v očiach

XII. KRÍDLA

Zostúpi z marcovej oblohy a vnorí sa
Do výšok slepého atlantického rána

Červený psík poskakuje po pláži dole v diaľke
Ako slobodný tieň

XIII. HERAKLOV ZABIJÁCKY KYJAK

Červený psík ho nevidel cítil ho Všetky
Udalosti vedú k jednej

XIV. HERAKLOV ŠÍP

Šíp znamená smrť Rozčesol Géryonovi lebku ako hrebeň Chlapcov
Krk sa ohol V čudnom pomalom uhle ako keď sa
Divý mak zahanbí v poryve Nahého vánku

XV. VŠETKO ČO VIEME O GERYONOVÍ

Miloval blesky Žil na ostrove Jeho matka bola
Nymfa z rieky vlievajúcej sa do mora Jeho otec bol zlatý
Nástroj na sekanie Staroveké schólie hovoria že Stesichorus hovorí že
Géryonés mal šesť rúk a šesť nôh a krídla Bol červený a
Jeho zvláštny červený dobytok vzbudzoval závišť Herakles prišiel a
Pre dobytok ho zabil

Psa takisto

XVI. GÉRYONOV KONIEC

Červený svet A príslušné červené vánky
jestvovali aj naďalej Géryonés nie